

Тренінг « Інноваційні підходи до управління водними ресурсами на дренажних системах для цілей вирощування с.- г. продукції та досягнення компромісів щодо збереження біорізноманіття та місцевих водних ресурсів»

МГО « Прімавера « у рамках проекту «Розвиток потужності задля створення ОВК з управління водними ресурсами для сталого аграрного виробництва у Волинському регіоні "

План тренінгу

Жовтоног О.І. - Принципи та методи сталого управління водними та земельними ресурсами у межах дії дренажних систем.

Турченко В.О. - Управління водним режимом ґрунту для вирощування сільськогосподарських культур на дренажних системах подвійного регулювання.

Матяш Т.В, Клімов С.В. Поліщук В.В. - Сучасні методи моніторингу та управління водними ресурсами на меліорованих землях.

Яцюк М.В., Сидоренко О.О. Управління водними ресурсами на меліорованих землях з врахуванням вимог збереження місцевих водних ресурсів, водно- болотних угідь та біорізноманіття.

Принципи та методи сталого
управління водними та земельними
ресурсами у межах дії дренажних
систем

Засади державних галузевих політик у сфері природокористування

Указ Президента України від 30 вересня 2019 року [«Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»](#))

Визначена мета забезпечення принципів та досягнення цілей сталого розвитку при формуванні та впровадженні галузевих та міжгалузевих політик (People- Planet- Profit)

Водна стратегія та інтегроване управління водними ресурсами

Управління земельними ресурсами та земельними відношеннями

Політика охорони навколишнього природного середовища

Політика розвитку сільських територій

- **Економічна ефективність**
- **Соціальні стандарти та добробут громад**
- **Збереження навколишнього природного середовища та екологічна стійкість**

Сталий розвиток

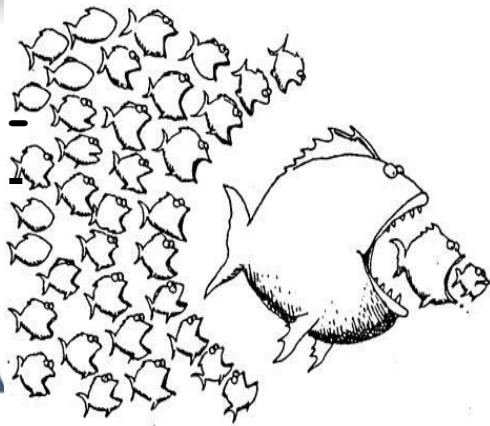
Ландшафт - основний елемент

Зміна управління спочатку «зверху-вниз»

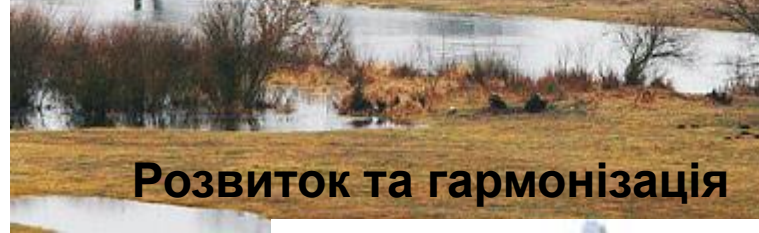

Потім «знизу вгору»

Bottom-up

Розвиток та гармонізація

Вся увага на якість життя

законодавства

Ресурсосбереження

Трансформація від глобалізованого та ринкового суспільства до балансу з навколишнім природним середовищем

Екологічні питання вирішуються на рівні еко-регіонів

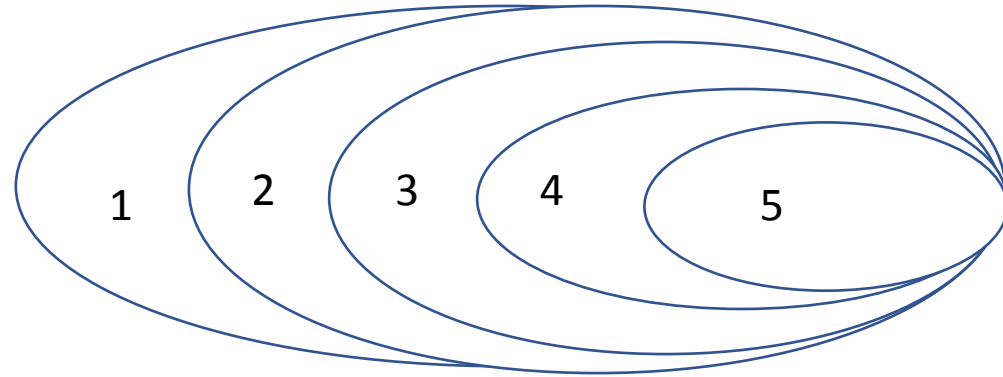

Лідирує місцева ініціатива

Територіальні одиниці управління земельними та водними ресурсами

1. Національний рівень управління земельними ресурсами та водним потенціалом у різних регіонах
2. Річкові басейни чи під-басейни
3. Площі дії меліоративних систем
4. Території ОТГ
5. Території функціонування бізнесу (господарств, підприємств, окремих проектів)

Сучасні виклики в управлінні природокористуванням на сільських територіях

▪Політичні

- Впровадження Стратегії сталого розвитку
- Децентралізація та розвиток громад
- Земельна реформа
- Реформа водного господарства та меліорації

▪Економічні

- Капіталізація природноресурсного потенціалу
- Організаційні та економічні механізми ресурсоефективного управління
- Інноваційний менеджмент

▪Екологічні

- Адаптація до змін клімату
- Створення екологічного моніторингу та аудиту

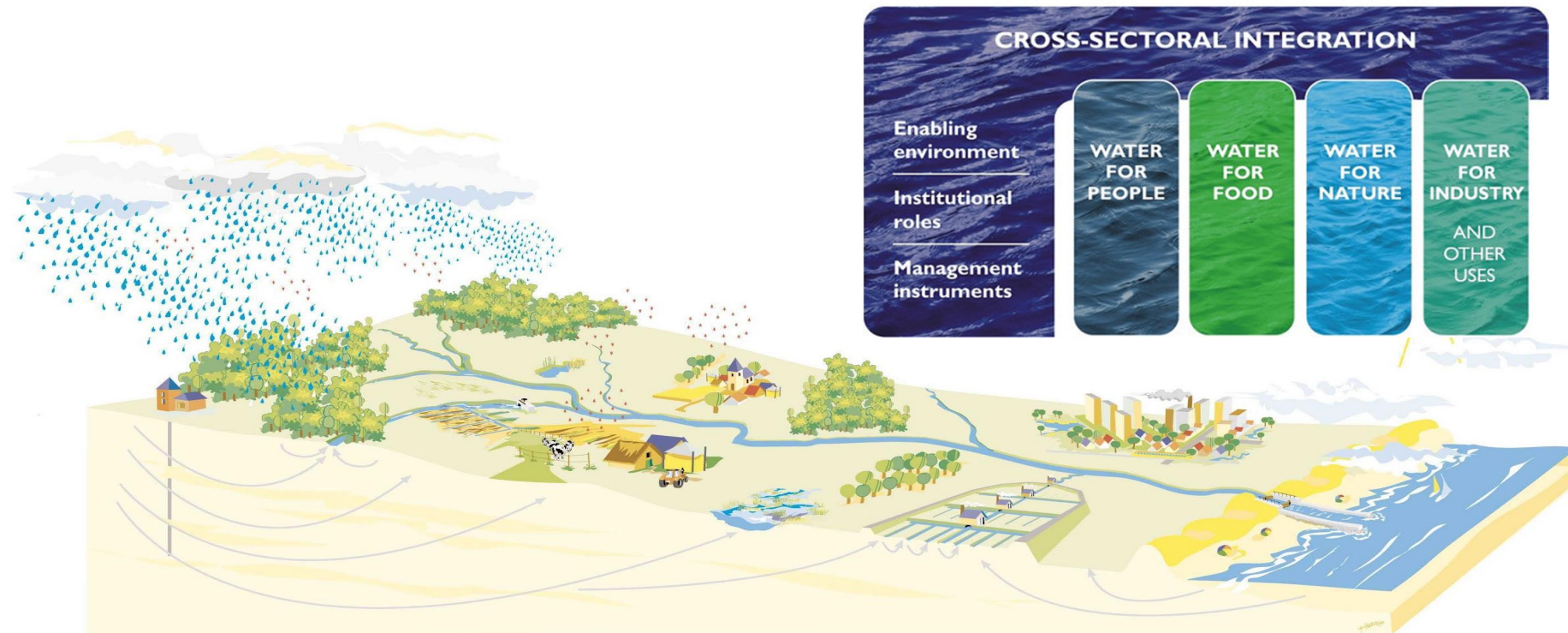
Соціальні

- Підвищення якості життя
- Запровадження стандартів належного управління

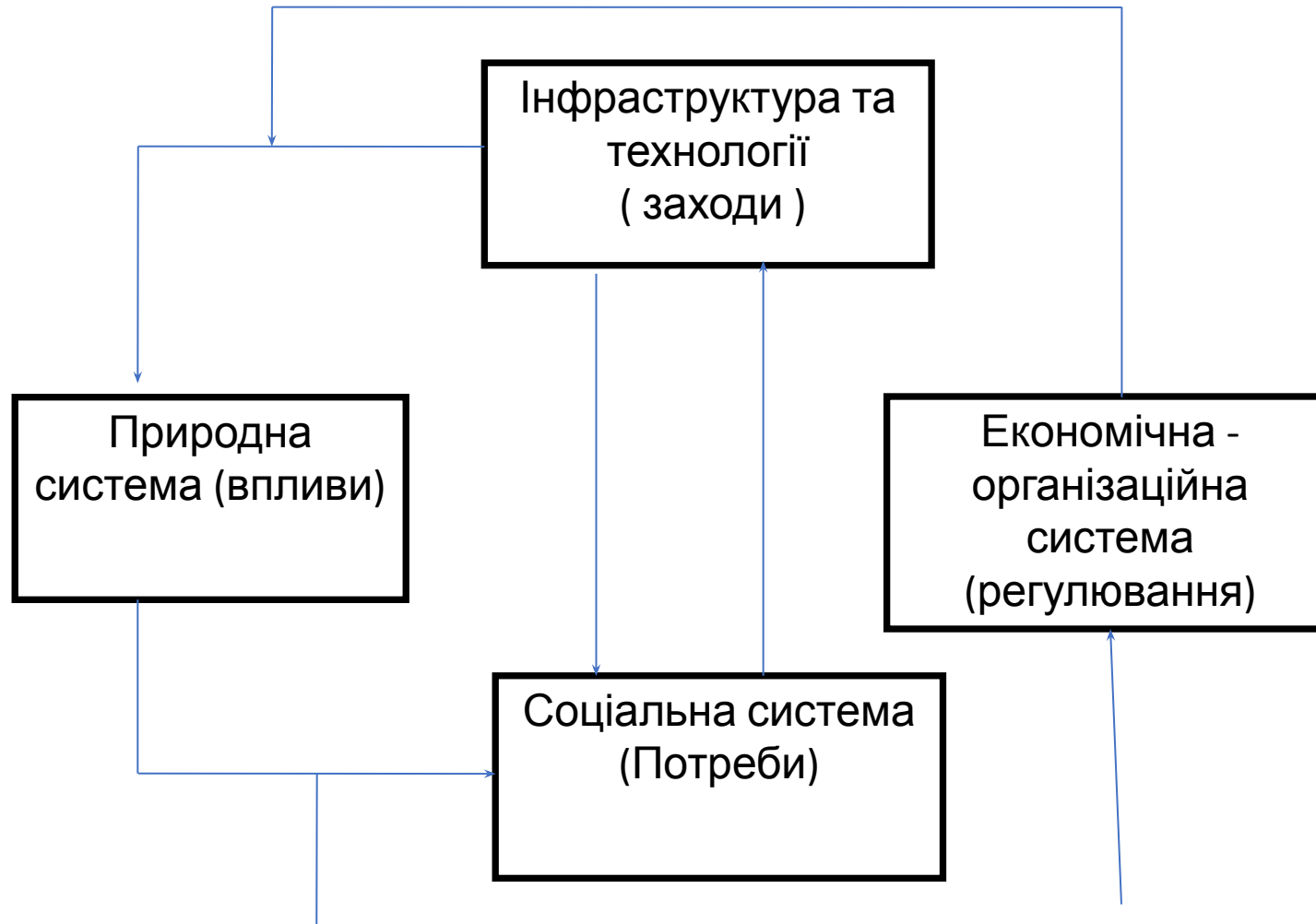
Імператив сталого водо-землекористування

- Запровадження **системного підходу** та **міжсекторальної взаємодії та кооперації** на засадах **сталого розвитку**

IWRM and its Relations to Sub-sectors

Об'єкт управління: Природно - технічні – соціально- економічні системи

Складові природно –технічних – соціально- економічних систем на сільських територіях

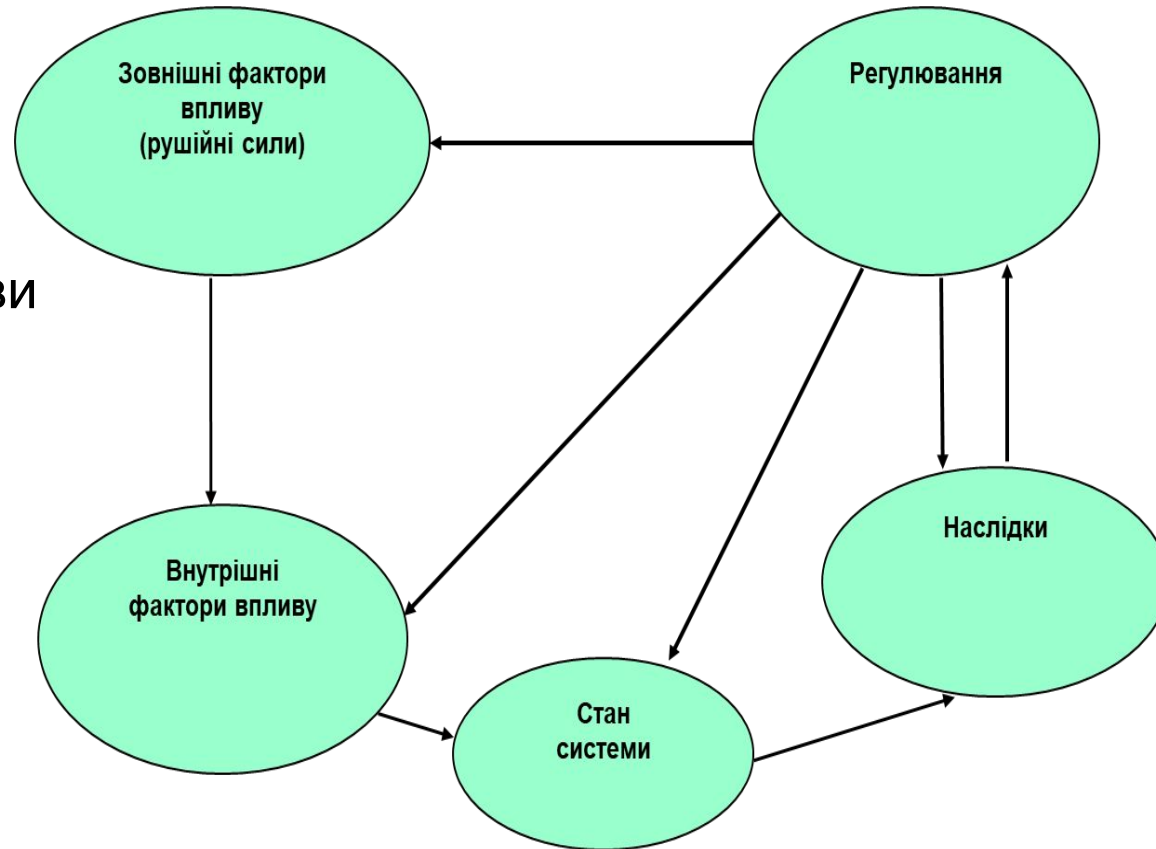
- Екосистеми (природні території)
- Агроекосистеми (сільськогосподарські угіддя , луки та пасовища..)
- Меліоративна та водогосподарська інфраструктура
- Інфраструктура сіл \селищ
- Рекреаційна та туристична інфраструктура
- Державні, недержавні та приватні організації
- Населення громади

Фактори функціонування природно - антропогенних систем (DPSIR)

• Природні фактори

- Кліматичні умови
- Ґрунти
- Геоморфологія
- Гідрогеологічні умови
- Біорізноманіття

• Антропогенні фактори

- Технології природокористування
- Технічна інфраструктура
- Економіко - організаційні та соціальні фактори

Управління водними /та земельними ресурсами

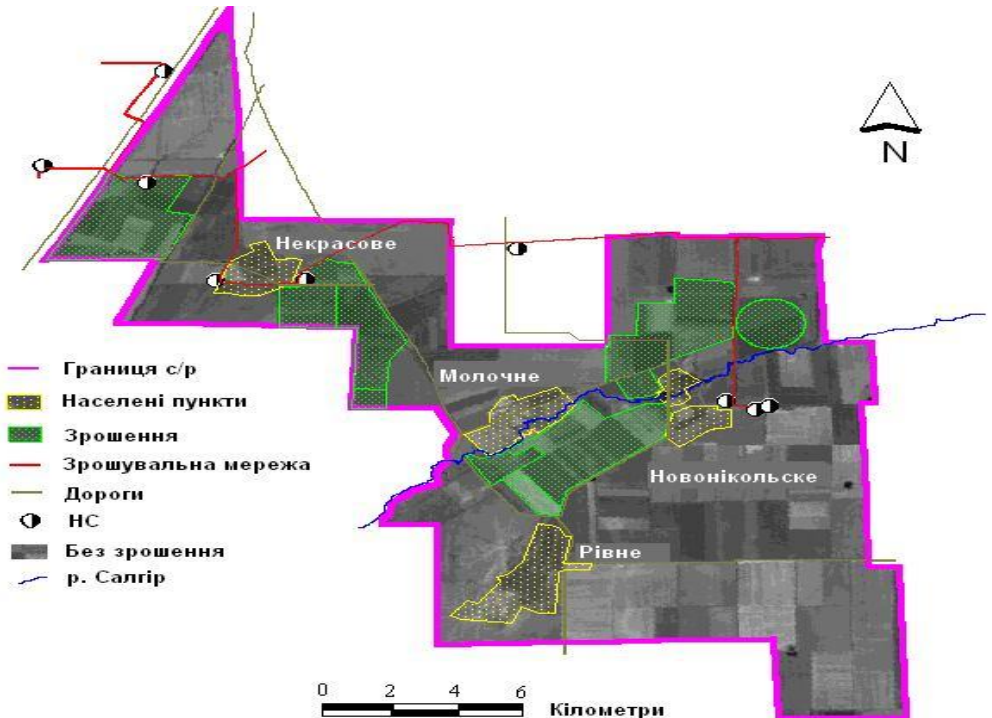
На рівні річкових басейнів

- **Інтегроване управління водними ресурсами (ІУВР)** – це процес, який сприяє скоординованому управлінню та розвитку **водними**, земельними та іншими, пов'язаними з ними природними **ресурсами**, з метою максимізації економічних досягнень та соціального благополуччя на основі справедливості і без компромісів відносно стійкості сталого функціонування екосистем.

На рівні сільських територій

- **Інтегроване управління водними та земельними ресурсами** – процес скоординованого взаємопов'язаного управління водними та земельними ресурсами, для забезпечення сталого розвитку на територіях ОТГ.

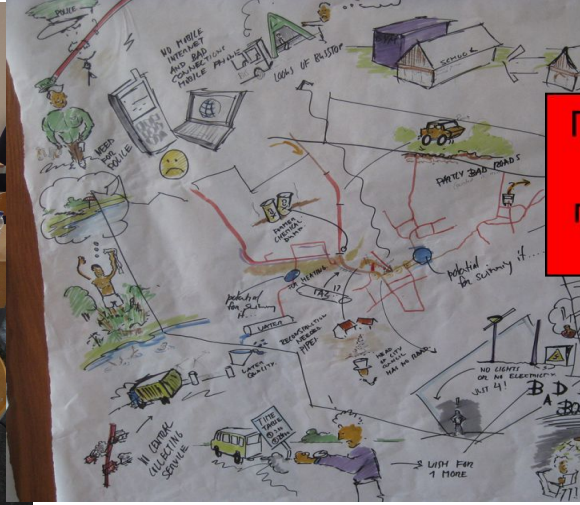
Основні принципи ІУВЗР на сільських територіях

- ❑ Участь зацікавлених сторін на місцевому рівні у процесі планування та прийняття рішень, а також реалізації планів
- ❑ Відповідність планів основним вимогам регіонального розвитку та існуючому законодавству та нормативам, що діють на державному рівні
- ❑ Розробка альтернативних варіантів планів з проведенням розрахунків витрат та прибутків, та визначенням індикаторів для оцінки майбутніх впливів на соціально - економічний розвиток місцевості та екологічний стан земель
- ❑ Визначення імовірних економічних механізмів спів- фінансування реалізації запропонованих планів та джерел фінансування

Етапи розробки інтегрованих планів УЗВР

- ❑ **Системний аналіз стану водоземлекористування** та формулювання разом з зацікавленими сторонами на місцевому рівні переліку необхідних заходів щодо їх вирішення
- ❑ **Формування баз даних** у ГІС щодо стану та умов використання водних та земельних ресурсів
- ❑ **Розробка** у співпраці з місцевими організаціями та громадами **просторових інтегрованих планів** з управління водними та земельними ресурсами із застосуванням **сценарного планування та інструментів консолідації земель**
- ❑ **Узгодження інтегрованих планів** з зацікавленими сторонами на місцевому, регіональному та національному рівнях
- ❑ Представлення пропозицій щодо **організації спів-фінансування** впровадження запланованих заходів за кошти відповідних державних програм, місцевих бюджетів та приватних інвесторів

Просторове інтегроване планування та методи належного управління

Приймати участь у прийнятті рішень

Приймати участь у проектах

Радити

Консультувати

Інформувати

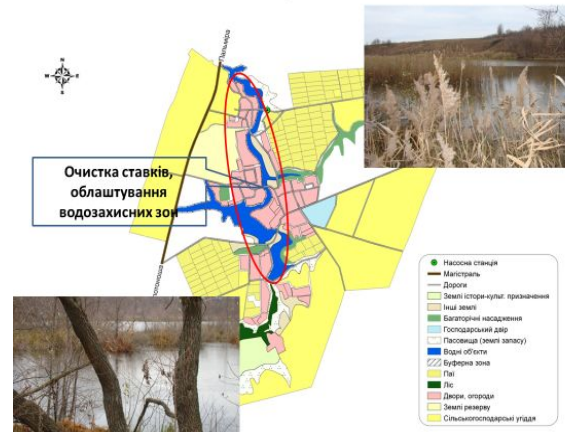
Нововеліднецька сільська рада

Виконання протирозійних заходів

Богуславець

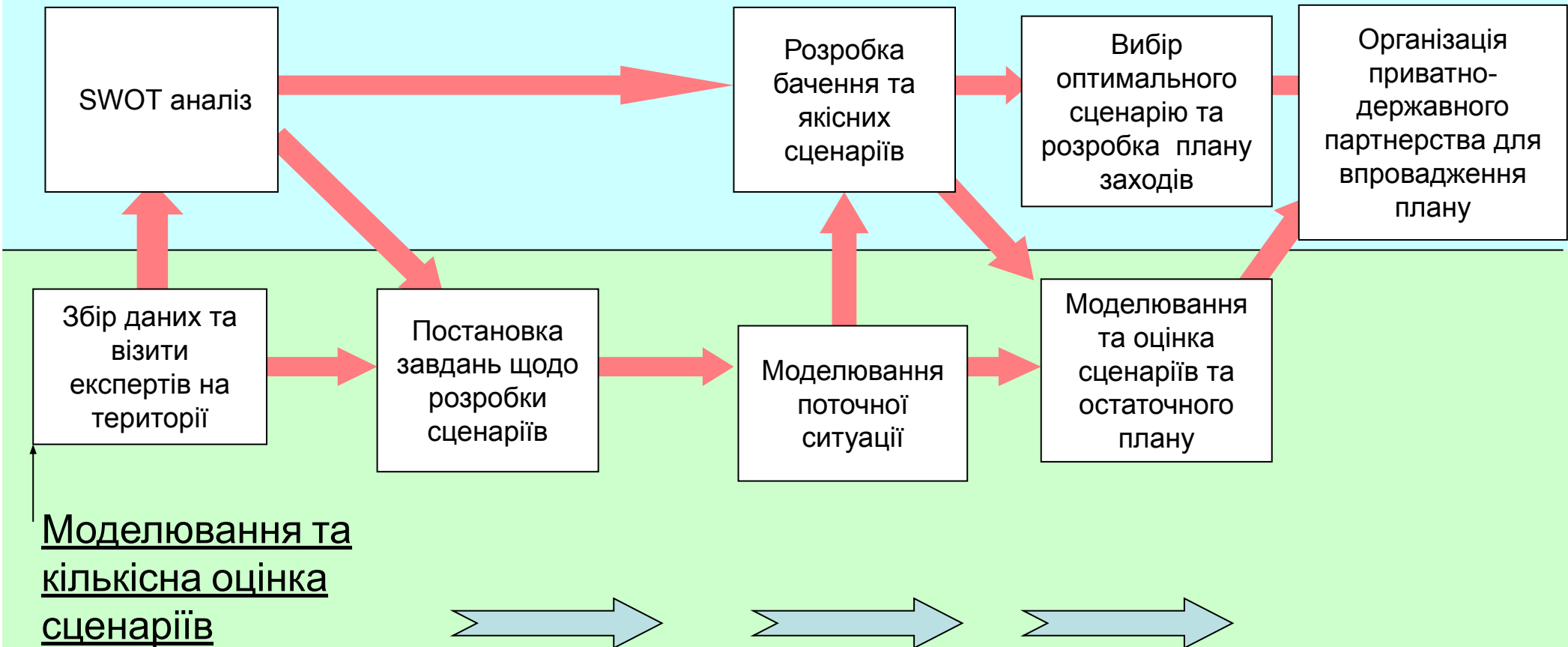
Очистка ставків, облаштування водоохоронних зон

П/п	Найменування	Бюджет	Джерело фінансування
1	Консолідація земельних ділянок сільськогосподарського призначення		Інвестори, місцеві бюджети
2	Капітальний ремонт і модернізація основних засобів		України
3	Розвиток туристичної інфраструктури		Інвестори, місцеві бюджети
4	Реконструкція та побудова нових водопровідних мереж	1040	Програма охорони довкілля Міністрини України, місцевий бюджет
5	Обладнання септиків, влаштування біоплато з відстійником для утилізації побутових скидів	980	Програми охорони довкілля Міністрини України, місцевий бюджет
6	Протирозійні заходи	2800	Державний і місцевий бюджети охорони навколишнього природного середовища

Процес інтегрованого планування (спільна робота команди експертів та представників зацікавлених сторін)

Розробка сценаріїв та остаточних планів за участю зацікавлених сторін

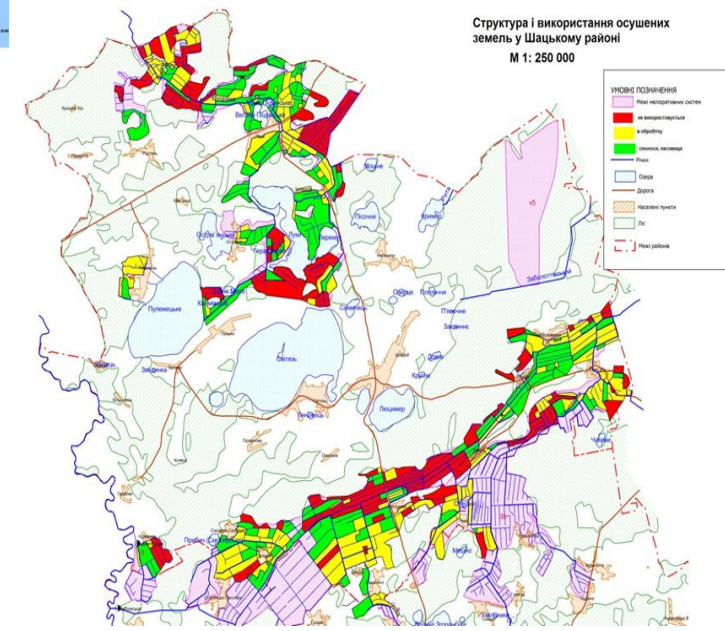
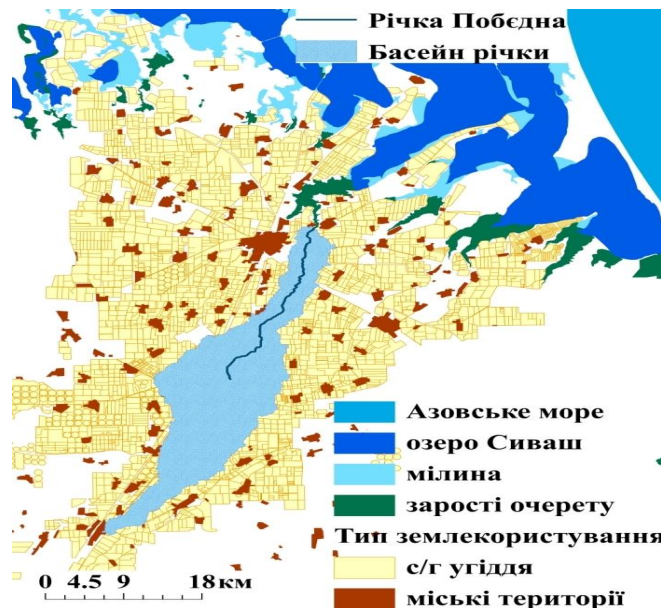
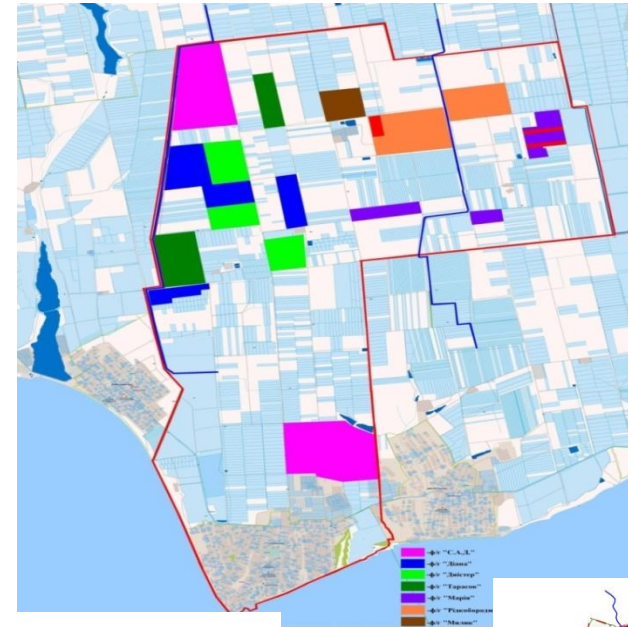
Завдання ІУЗВР/ІУВЗР

- ❑ **Забезпечення балансу землекористування** для розвитку сільського господарства, впровадження природоохоронних заходів, відновлення чи модернізації меліоративної інфраструктури та сталого використання меліорованих земель
- ❑ **Забезпечення потрібних обсягів та якості водних ресурсів** для населення, ведення зрошення та водорегулювання на меліоративних системах, збереження водно-болотних угідь та малих річок, розвитку рекреації і туризму

Завдання забезпечення потрібної якості та кількості води (ІУВЗР)

- Відновлення та модернізація систем зрошення та дренажу
- Збереження та відновлення річок
- Розвиток водопостачання та санітарії
- Розвиток рекреації та туризму
- Збереження водно-болотних угідь

Очікувані результати впровадження інтегрованих планів

- Підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва на землях , що належать місцевій громаді та малим товаровиробникам на основі розвитку кооперації
- Створення можливостей для диверсифікації виробничої діяльності на селі та надання послуг за рахунок розвитку рекреації та екотуризму
- Забезпечення збереження та відновлення навколишнього природного середовища
- Збільшення можливостей для залучення інвестицій у виробництво, зберігання та переробку сільськогосподарської продукції

Впровадження інтегрованих підходів потребує створення відповідних умов у суспільстві

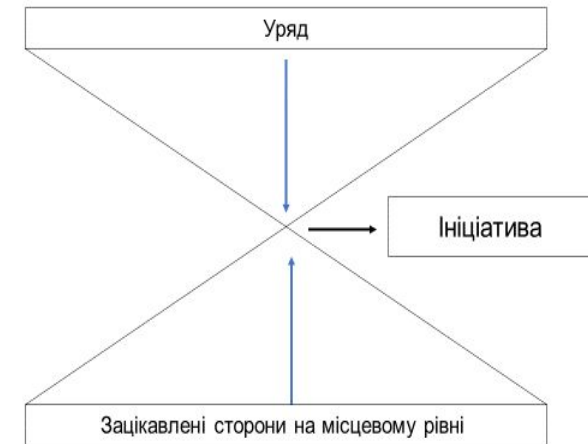
- ❑ **Запровадження нової спеціалізації у освітніх установах для підготовки фахівців**, що мають системне мислення та можуть надавати експертну підтримку процесам управління природними ресурсами на різних територіальних рівнях, починаючи з виконання наукових досліджень та продовжуючи на рівні формулювання державної політики та реалізації інтегрованих проектів розвитку сільських територій
- ❑ **Формулювання міжгалузевої політики**, що розглядає природно-господарські та соціальні системи, як складні системи управління природними ресурсами на сільськогосподарських територіях та відповідно забезпечує координацію діяльності різних секторів економіки (водного, сільського господарства, туризму , природоохоронної діяльності та ін.)
- ❑ Розвитку відповідної законодавчої та нормативної бази
- ❑ **Створення організацій** для реалізації проектів з інтегрованого планування водних та земельних ресурсів на сільських територіях
- ❑ **Організації партнерства** між державним та приватним сектором

Виклики сьогодення

- Зміна клімату
- Децентралізація (створення та розвиток ОТГ)
- Відкриття ринку земель с.-г. призначення
- Передача земель державної власності громадам
- Різноманіття умов організації землекористування
- Стан та якість водних ресурсів
- Відбудова зруйнованої інфраструктури, відновлення для використання сільськогосподарських угідь після війни
- Створення організацій водокористувачів та залучення інвестицій у відновлення меліоративних систем
- Адаптація та розвиток сільськогосподарської та водогосподарської політики до нових викликів та інтеграції до ЄС

Бачення розвитку сільських територій

1. Пріоритет економічного розвитку за умов дотримання екологічних вимог
2. Поєднання підходу «зверху-вниз» з підходом «знизу-догори»
3. Уряд - ГО - приватний сектор - громади
4. Амбіційні комплексні проекти
5. Інтеграція політики, законодавства, розвитку організацій та планування на територіях
6. **Навчання місцевих лідерів**
7. **Пілотні проекти та розповсюдження їх результатів**
8. Врахування психологічних аспектів, місцевих культурних традицій, історичної спадщини, ландшафтів для диверсифікації товарів та послуг (створення бренду території)
10. Застосування інструментів економічного стимулювання

Контакти:

Жовтоног Ольга Ігорівна ,

olgazhovtonog10@gmail.com

